

JAMES JOYCE

**FINNEGAN
UY'ANMASI**

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: FUAT SEVİMAY

İÇİNDEKİLER

Çevirmenin Sözü.....	7
Finnegan Uy'anması.....	13
I.....	15
II.....	249
III.....	441
IV.....	633
<i>Finnegan Uy'anması</i> 'na Kılavuz.....	671
Notlar.....	699

ÇEVİRMENİN SÖZÜ

Finnegan Uy'anması'nı çevirmek öyle bir yol ki bir başına büyük aşkla James Joyce'un olağanüstü dilinin nehir yatağında yüzmeyi andırıyor.

James Joyce, daha doğrusu kitabın kahramanlarından İsis metnin bir yerinde der ki *Translout that gaswind to turfish*. Yani benim dememle; *Bu yalelliği çabuk türkilizce hercüme et*. Belki de bu sesi bir şekilde duyup Joyce'un/İsis'in isteğini vazife edinmekle başladı her şey. Anafurun tam ortasına atlamak gibiydi başlamak. Ölüme gözü kara ama bir o kadar da heyecan verici. Sonrası tüm o kelimelerle cebelleşmekle geçen uykusuz geceler, oturduğum yerde Finnegan sayıklamalar, sohbetlerde sözün sesine odaklanmalar vesaire. Ama sonu geldi ve Türkçe, Türkçemiz, bu eşsiz eserin bütünüyle çevrildiği yedinci dil oldu. Yaşadığımız kara dönemde, Türkiye'de güzel şeyler de oluyor, sözünü duyabilmek için buna değerdi.

Çeviri, bir yönüyle, birilerini anlamak ve aktarmaktır ve "çevrilemez" diye anılan eseri ele alabilmek ise bu dirence karşı koyaktır. Dolayısıyla her şeyden önce James Joyce'u tanımak, anlamak, onun gibi düşünmekle işe koyuldum. Edebiyat dünyasının bu en büyük ismi ve eserleri üzerine yazılmış ciltler dolusu kitabı

devirmekle birlikte, *Finnegan Uy'anması*'ndan önce birkaç eserini Türkçeye çevirmiş olmam bu anlama sürecine çok yardımcı oldu. "Çevrilemez" direncine karşı koyabilmek için bir ilke edindim; evet, bilindik anlamıyla çevrilemez ama kendi yöntemimle dene-meliyim. Bu çeviride, Joyce'un *Finnegan Uy'anması*'nı yazarkenki yaklaşımı rehberim oldu. Neyle karşı karşıya olduğumu bilip, elim-deki malzemeyi nasıl kullanacağımı tespit etmek, işe koyulmamı bir nebze kolaylaştırdı.

Tüm bu süreçte aklımda hep şu vardı: James Joyce, *Ulysses* ile edebiyatın zirvesine ulaştığında, bundan sonra ne yapabilirim, diye düşünmüş ve sonra kendi hayalindeki çok daha yüksek zirveleri yaratmış olmalı. Eninde sonunda da tüm edebiyat kalıplarının ve bildiğimiz edebiyatın fersah fersah üstüne (ve dışına) çıkarak yep-yeni bir anlatıyla geldi bize.

Yukarıda andığım şekilde tırmanmak üzere olduğunuz Joyce'un ve edebiyatın zirvesi için, *Finnegan Uy'anması*'nı nasıl ele almak gerektiğine dair yol gösterici birkaç noktaya dikkat çekmek istiyorum ki çok takdir edilip az okunabilen James Joyce'un hakkını verebilelim.

Öncelikle, bu metinle ilgili "okunamaz" yargısını bir kenara koymalıyız. Evet, elimizdeki metin aşına olduğumuz olay örgüsü, kahraman, anlatı biçemi vb. unsurlarla gelmiyor bize. Ne var ki *Finnegan Uy'anması*'nın neyi amaçladığını görürsek, belirgin bir olay beklentisini bir kenara koyabiliriz. Yine de kitabın sonunda genel okay akışını ve kitaptaki karakterleri içeren bir kılavuz bu-lunuyor. Ayrıca bir kısmını metinde orijinal hâlinde tutmak ge-rektiğini düşündüğümüz, İngilizce dışında dillerde cümlelerin ve kalıpların çeviri ya da açıklamalarını da son notlarda göreceksiniz.

Öte yandan bir konuyu döne döne hatırlatmakta fayda var. James Joyce, edebiyatına hayran bir okurunun gelip *Finnegan Uy'anması* hakkında samimiyetle dile getirdiği, "Sayın Joyce, far-kındayım ki büyük bir eserle karşı karşıyayım ama anlayamıyorum. Ne yapmalıyım?" sorusuna, "O zaman sadece dinle ve hisset," yanıtını verir. Metnin çevirisini yaparken de bunu hep aklımda tuttum.

Finnegan Uy'anması, sesiyle dinlenebilecek ve satır araları hissedilecek bir roman.

Finnegan Uy'anması'nın "döngünün ve dengenin" romanı olduğunu akıldan çıkarmamak gerekiyor. Sürekli kendi içinde devinen, o devinim içinde kendi zıtlıklarını ve dengesini yaratan bir metin söz konusu. Bu gözle, iç içe geçen halkaları takip etmemiz gerekiyor.

Bununla birlikte *Finnegan Uy'anması*'nın en önemli niteliği olağanüstü bir motif/leitmotif ağı üzerine kurulu olmasıdır. Her men yukarıda andığım şekliyle, bir cümlede hissettiğiniz bir motif, ileride bir yerlerde kulağınıza yeniden çalınacak. Ve sonra başka bir yerde bir daha. Birbirine eklemli, birbiriyle bağlantılı, örümcek ağı misali dev bir yapı. Başlarda belki de, pek de bir şey anlatılmıyor, sadece zekice kurulmuş söz oyunları, diye düşünebileceğiniz biçimin içinde ilerledikçe, tüm bunların aslında dev bir bulmacanın parçaları olduğunu göreceksiniz. İşte o dev bulmaca, insanlık tarihinin; dinlerin, savaşların, toplumsal olayların, sanatın, edebiyatın, gündelik yaşamın ve aşkların serencamı. Evet, bu rüya ya da kâbusta ne kadar derine dalacağınız ve ne zaman uyanacağınız sizin kararınız.

Bir yerde denk geldiğiniz Shakspeare sizi bir başka sayfada Hamlet'e, hamlet omlete, omlet Humpty Dumpty ya da bizim dememizle Hımbıl Tombula ve oradan ailenin sabah kahvaltısı hayaline, o hayaller tiyatroya, tiyatro Napolyon'un asil boşanmasına, boşanma boş olmaya ve tüm bunlar yittiğinizi sandığınız dolambacın çıkışına yöneltecek sizi. Tanrıların gökgürültülerini okurken ebemkuşağına, oradan 1001 gece masallarına geçeceğiz. Dublin'in Phoenix Parkı Fenike'ye, Fenike Truva'ya, Truva tarihin başka savaşlarına taşıyacak bizi. Kahramanımızın tepesinden düştüğü duvar biraz Babil Kulesi, biraz Dublin'in cephanelik duvarı, biraz Ağlama Duvarı iken, düştüğü yer bazen Dünya, bazen cennet, bazen de sızıp kaldığı meyhanenin zemini olacak. Bir cümlenin kelimelerinde h, c ve e ya da a, l ve p harflerine ilişıyorsa gözünüz, bilin ki oralarda bir yerlerde babadan ya da anneden bahsediliyor.

Ama bunları iskalarsanız da dert etmeyin sakın, bilinçaltınızda bir başka sayfada karşılığını bulacaktır.

Okuma esnasında dikkatinizi çekecek bir başka unsur da kelime ve cümlelerdeki çok anlamlılık olacaktır. Bar kavgası diye okuduğunuz satırların altında Kırım savaşını, kilisede nedamet diye okuduğunuz satırların arka planında mahkemede geçen bir sahneyi, övgü dolu bir seslenişin ardında kimi zaman okkalı bir küfrü fark edeceksiniz. Yine hatırlatmakta fayda var, derdimiz bunların hepsini yakalamak olmamalı. Metnin akışı ve Joyce dilinin nehir yatağı bizi her okumada başka bir denize ulaştıracaktır.

Joyce, *Finnegan Uy'anması*'nı, metnin içinde de denk geleceğimiz şekilde kendi deyişiyile, "Sanatkârane Keşmekeş" olarak anıyor. İlk bakışta ve yeterince kafa yormayacaklara keşmekeş gibi görünen bu metne yaklaşıırken, her kelimesi ve cümlesiyle kendi okuma seçeneklerini sunan bir sanat eseri olduğunun altını çizmekte fayda var. Dublin'de bir gün Joyce Profesörü Sam Slote *Finnegan Uy'anması*'nin son cümlesi nedir, diye ortaya sordu. Bu eserin en önemli özelliklerinden birisi, hayat döngüsünün metni olması nedeniyle başının ve sonunun olmaması, bittiği yerde yeniden başlamasıdır. Birisinin, bir yol ki bir başına, diye devam eden cümleyi söylemesi üzerine, hayır, dedi, Sam. Kitabın son cümlesi "Paris 1922-1939". Kimse itiraz edemedi. Her okuyanın gözünden farklı, binlerce yoruma açık uçsuz bucaksız bir eser söz konusu.

James Joyce 1926 yılında, yani *Finnegan Uyanması*'nı yazmaya başladıktan dört yıl sonra yayıncısı ve yakın dostu Harriet Shaw Weaver'a birkaç paragraf iletiyor ve bunun, eserin ilk sayfası olması isteğini bildiriyor. Ardından da aslında başı ve sonu olmayan bir metin arzuladığını ekliyor. Bu anekdot bana kutsal metinleri hatırlatır hep. Yani bir bakıma, başı sonradan yazılan, sonsuzluğa aralanan, yıllar boyu okuyabileceğimiz ve her okunuşta yeni şeyler keşfedip farklı keyif alabileceğimiz bir eser.

İşte edebiyatın kutsal metni olarak görebileceğimiz bu eseri, içindeki ruha bütünüyle sadık kalarak ama öte yandan dilin imkânlarını sonuna kadar zorlayarak aktarmaya çalıştım. İlk

satırlarda bu çeviri sürecinin “bir başına” yürüdüğünü yazmıştım. Bir aşamaya kadar öyleydi. Ancak kaba çeviri sonrası beni bir başınalıktan kurtaran bir ismi anmam gerek. Edebiyatın gizli kahramanlarından sevgili editörüm Bülent Doğan’ın katkısı ve emeği büyüktür bu çalışmada. Sonsuz teşekkürlerimle. Üç yılı bulan çalışmada, bu ağır yükü omuzlarken hep yanımda olan eşime, kızım ve oğluma da teşekkür etmem gerek. Çok vakitlerini çaldım çünkü. Çeviri sürecinde beş ay geçirdiğim Dublin’i evden farksız kılan Sinead MacAodha, Sarah Smyth, Rita McCann ve Radmila Radovanovic’e de ayrıca teşekkürler. Son olarak da, beni ben kılan, dilime dil katan sevgili okulum Kadıköy Anadolu Lisesi’ne sevgiler.

Şimdi buyurun Anna Livia Plurabella’nın suyuna dalalım birlikte. Özümüzü bulmaya.

FINNEGAN UY'ANMASI

I

nehiryatağında, Havva ile Adem'i geçip sahilin sapağından körfezin kıvrımını dolanır, emrisakin ve yilankavikus bir döngüyle bizi baştangeri Howth Cebelhisarı ve Efradına ulaştırır.

Sine kemani Bay Tristram, daha Kuzey Armorika'dan kalkıp da kanalın kaynaşan sularını geçerek, Küçürek Evropa'nın sıkı kıstağını kasiktidarına katayazmak için, yineyeniden karaya ayak basmamışken: ne umman akıntısıyla sürüklenen kıdamlı bıçkıcı taşakları, Laurens Nahiyesi'nde mumbaraları duble götüren kıtıpiyoz gözlerde bizzat büyümüşken: ne toprağın bağrından asasıyla ateş çıkartanın, petrus kayasında yalazlanan çıtırtısı, mişeym mışım dolananı da tuaf tuaf taftiz edileni de iman ile körüklemişken: kör kuru ishak daha, kamışının dölüyle avulanup da tutub tepetaklak yere serilmemiş amma velakinaz kalmışken: vanessayken her şey yolundaysa da, çifte kız vanestela, cilveleştiği nathandjoe'ya diş bileyip daha elma gibi ikiye yarmamıştı. Pederin yedi dolu maltını Jhem veya Shen'in ark ışığında demlemesine ve ebemkuşağının doğuya bakan kızıl ucunun kutsuya değip yerkürede görülmesine de daha vardı.

Bir somonların sirmsarı ihtiyar duvarcının parrdır da küldür düşüşü (patırdara'dgurgulalivirhatditingümbürgögürültüsüvo-rodumvrodinprasakgromakukihilişibleğöğomakdagürül) önceleri

yatakta sonra hayatta, Hıristiyan türkleriyle anlatılır da durur. Bu fiyatt diye düşüş, kaya gibi sağlam hımbıl ve tombul Kelt'imiz Finnegan'ın tepetaklak olup da doğrulmamacasına başı hisarlı tepeye yaslanmışken tombulayağını batında aradığıdır: ve delidumrul köprüsünde tepetaklak nakavta dönük parmağı da, Liffey'de akan hayata nazar edip de aşka düştüğünden beri portakalını kırsarsın diye parkın yeşiline sereni gösterir.

Neydi, vurun ha diyenle durun ha diyeni kapıştıran, hastri-gotlarla vizigotları kızıştıran! Vrak da Vurak, Kak Kak Kubarak, Geberek göverek! Ulayığıt ularan ulaoğul ulagitti! Vah eyvah! Kalemerbabı partizan keltoğlanların, Malakus'un aç açıklarını palayla çarpıp bölüp kılıçla hizaya çektikleri ve Verdunlular'ın, kukuletalı beyaz oğlanların Hodi dağından mancınıkla yamyamtaşları salladığı yerde. Kargıkapıkuşatanlar, yelbumeranglar. Yaşlıçayırın aziz evlatları, korkum sizden! Uğrunakanglo yaş ulu mu zaffer, kolhayın! Kolluğunuza karşı ağıt, korkut. Ölezulümöle, çanlar adağın çalıyor. Kamışlarımızı yol vermek varken, ilahiyeleler duahtarla saldırıyor. Kaç gün'ahçıkartan, kaç baş'tançıkartanı günaha buğuladı kim bilir! O saf duygular, bu tok ses yakubun velâkin killeller kimin, demek gibi! Ah o ilk veledi zinhar hatamız hâsılı da düşüp toza bulandıydı ama (parıldayan seher yıldızım ve bedenim, ah!) sonra kalkıp cennetin yücelerine reklam serpiştirdiydi ya! Ama bu ne? İzolde? Emin misin terzi mi? İhtiyar meşe torak oldu da kül-leri üstünde karaağaç salınıyor bak. Düşersin istemesen de madem ama kalkarsın tekrar ki kalkmalısın da: ve el'an içinde olduğun tuluat, an gelir fanikelinin anka misali hayatı olur.

Kekeme Teşkilatının Böykustası, farmasalmon duvarcı Finne-gan, Yuşa kaduları bize sayıların sırrını vermeden ya da on emrin beşi (dünün mayalandığı paskalya günü kafasını, geleceğe dair alınyazımı yıkayayım diye yıldızdan düşer gibi sokmuş lengere fakat bir çırpıda çıkarmadan evvel musağanın kudretiyle su buharlaşmış ve tüm arpasuyu kavmi menziline ulaşmış ki bu da onun ne menem bir karazomilehacııyla olduğunu gösteriyor sizlere) Helvetlere emanet edilmeden önce, aklayalesiğyayan gepegeniş

yoldan, kuru sazlı mum ışığıyla aydınlanan iki göz evinde yaşayıp gidiyordu ve seksen küsurluk bu harç, cüruf ve eser adamı, Akşamcılar Köyünün yamaçlarında, Vesairliler için inşegit üstüne inşegit yığıyordu. *Allı laleli pullu* bataklık gülü Annie'si ile oynuyor, ufaklığı elletiyordu. Karasaçlı akoğlan elinde solmadan da yatağa çivileyip yerleştireveriyordu. Sıklıkla kafası Mitramsı bir dünya kekeleyerek, elinde malası takım taklavatı kuşanmış hâlde, pertavsız ve pervasızlığı huy edinmiş biçimde gülünç olsa da, Harun Childeric Egbert gibi caligula hesabına girişip, liköründen sızan ışık huzmesinde, herbişeyin ve herbikesin, nerde doğduklarına varana kadar boyunun ölçüsünü mölçüsünü alır, başka günlerde eyfalan kadar göğüdelen, kuytularından sarmaşık salınan, nerdeyse hiçten dikvarolmuş ve himaliesiyle ve dahası ilahiyeye yükselen, ulvimi marisilsilestilduthâliyle, babilinin de en tepesinde yanan çalısı ve keskilerden salınan hırlı hırsız vızıltılar ile pıhtılaşmış kova sağa-nağının tangırtıları arasında kubbetülarz kulesinin çırılçıplak nasıl da yükseldiğine bakardı (muhtaşemmiş!).

19

Önce bir şu arması ve soynası adı: Riesengeborglu Vasili Boşlaf. Tepede cariyeli, baş belası, gümüşi, tekemeşesi, yamak, feci, boynuzlu yeşil bir fah'i-şan sorgucu. Ortada yayını germiş okçular, uçuk mor kalanı da... Hohlayalım çiftine çubuğuna davranan çiftçiye. Hohohoho, Bay Finn, başımıza FinnGene mi oldun sen! Gelengününsabahı bakmışız ki ah, asmada üzüksün! Gidengününakşamına bir de bakmışız ki ah, sirkeye dönmüşsün! Hahahaha, Bay Filan, pirüpak-ı müstehakını bulacaksın gene!

Karayazılı göğürleyiperşembe zabıt ağaları başımıza toplayan, belediyenin günahına işin ardında olan biten neydi ki? O kabevimizin kayası arafatın gök gürültüsüne şahadet ederek sallanırsa da durur ama çağlar boyu, khaliftesiz sarıkmüslezzimanların kayalar da çınlayan kureyşkorosunda, cennetten fırlatılan aktaşın küfür kâfir karaya çalındığını da işitiriz. O halde aman, Ah Şefaatchi, sabah kalkmamızda, misvakamıza davranmamızda, deri döşeğe yayılmadan evvel, yatsıyı bulmamızda ve yıldızlar sönerken doğruyu arayışamayalım. Çünkü nebîye baş eğmek, yukarakıya göz kırp-

maktan yeğdir. Yoksa başın, cebelle kırpti denizi arasında nereye konacağı vesveseye varır. Ot hışırdatan kulağikesik verecek kararı. Sonra bakacağız bakalım cuma bayram mıymış. O hecinlinin en sağıra müjdesi ve çağrısı var belli ki. Hey! Hey! Ya kimilerinin dediğince ateşlenmemiş bir tuğladan ya da kimilerinin gördüğünce gödeni yanlış yere çöktüğünden. (Artık bin bir hikaye var aynı olayı türlü türlü anlatan.) Adama ne yazık Havva'nın kızıl kutsAlmasından aldığı ısırik öyle ekşiydi ki (ve öylece yol buldu valhalanın dehşet gümbürtüleri, çarpışanarabalar, Stonehenge, sandukalar, Tristram ağacı, çığırtkan ayaktakımı, otomofiller, ayrıldagelaygır, filolar, thurlayan taksiler, 80 günde devriâlem, sirkler ve vardiyalar, bazilikiliselere, bizınıskalalar ve isaleler, ihalelerden indiragandiler, şen şakrak cemiyetler ve Mecklenburg kevaşelerinden parasızdıran cebi bol aynasızlar ve sazdan barakalar ve dirsek çürüten ihtiyar, fazla mesai karabasanları, anayollar, düzinesi on iki papele karaküflü tınazlar, Önceemniyet Caddesinde kızaklayan otobüsler ve AmanTerziDuymasın köşesindeki meraklı taze kenar mahalle dilberleri ve çakma Roma'nın yerli kapıcılarının dumanları, saltanatlar ve şamatalar, çöpçüler, yaltakçılar, kubbe tozunu alanlar, tırım tırım çamura bulanmakla kule dikilir sananlar ve tellalların çatapatası, bütün gençler için bir çatı arası ve evsizlere bir ekmek kırıntısı) bir sabah sarardı, silme doldu beygirci Phill. Serhoş oldu ağırlaştı, duvarcı teknesi sallandı. (Dikik bir duvar vardı elbet) Dink! Merdivendinde mektup, sendeledi. Dank! dandik oldu şimdi bak. Mastürbe mi bu, mastabamabet mi bu, başı bağlanınca başladı mı Amon'un keyfi gıcırken dinlediği gamlı udu. Dün ya da görüp göreceği buymuş demek .

Al sana yumurta gibi çatladı mı kafası? Bir göreydim mezarını! Makuul, Makuul, hakkıgiden niye öldün ki? Ağulu dilimizin kuruduğu peherşembe sabahı? Memlekeytin cümle kutsal kopuk hulivanları neye uğradıklarına hayret, Finigan'a feryat figanla, neol kekini yutarken düzinesinin birden yüzlerine kan yürüyerek, Fillgene'nin cenazesinde meziyetle ağlayıp düzdüler methiyet. Aralarında zenci fil şakül sallayan ve badem şerif ve tarçan çalgıcı

ve çapulcu zındık ve fıstık artizler de vardı. Hepsi de ta ciğerlerinden, avazları çıktığına gösteri gösteri ağlıyordu. Ecüc Mecüc ve ortada mevta, on ikisi etrafında, ellerinde bildiğin boğma. Hanilehun, Hanmihay cibirbiyetlerin yok edene değin eğlenti süredursun diye. Kimi damacanada dümtek çalar, kimi kankan ile ağıt yakar. Ellerini dizlerine vura vura. Kaya gibi sağlam duran, ozanların piri Priam Olim! Diyor ki ah tam da yevmiyesini kazanacak deliganlılık çağındaydı. Mezar taşını dikin, teskeresini tıkladın, birasını boşaltın! Şu yusuvar kahpe dünyada böyle şamatayı bir daha nerde, hangi çağda duyarsın ki? Kalenin bedenleri bir yanda da profundişi öte yanda ahesteyle fidayda beri yanda. Yüzükoyun sonyaya yatırdılar. Ayakucuna bir kızılca fiski. Baş yanında da bir tekvin guiness. İçkilerle iç edibinizi bozmamaya dikkat edin, Ah aman!

Hurrallah, şu zıpkın gencin gömüldüğü baykuş bakışlı dolunay mı ki zati abuk totolojik mantıkla ikisi de aynı şey. Peki, kendi ayininde bebilin kulesine sığmayıp debelenenlere döndüğüne göre, bakalım hanesine dikiz atalım da Ona, tahtabağında kuzu gibi yatışı memlekette bir ilk olsa gerek. Humm! Şapelizod'dan Bailywick çiftliğine ya da Ashtown'dan düzlüğe veya yamacın ordan Howth tepesine yahut hesaplı kitaplı ayağından ırlandayın gözüne kadar sükünetle yayılıp yatmış ya. Ve nihayet (sur sesi mi o!) fiyortlardan tepeye, körfez rüzgârları obualara eşlik eder ve (hoğahoğah!) Liffey'de yüzeryüzümüzdüğü ve hayatının önünden aktığı, sırlarının ortaya saçıldığı gece, çançığı gecesi, nehrin sihirli flütünden dökülen büyü notalar (Ah aşkım! Ah aşkım!) kayalıklarda yankılanıp onu diriltir. Yanıbaşında ıssisler vanessalar ve pıtırcekmartinler ve içi dışı her bir şeyi. Develer tellal iken bir fiçimin masalı, sersefil Dabilinlinin diline dinine dününe dibegine dair hikâyat. Oburlara ziyafet. İmanımızdandır bu şişkin şükür hâllerimiz. O zaman Poolbegg'den balıkları al pişir, İsa'ya zikir, mideye indir. Amin. Gaipen haver. Vah bize vahlar bize. Dedem düşmüşse düşmüş, ninem sofrayı hazırlar, ödülünü de kapar. Kim o ölüme yatan? Fanfinfon da Fış yallah. O domuz kellesindeki

pişmiş şey de ne? Kennedy'nin Sanpatrik somunu. Kuyruğunda uçuşan o zımbırtı da ne öyle? Danu O'Donnell'in halis mulis eski Dublin mayasından kumarbazlara has mehfişir birasından bir bardak. Hele bakın, o puta dönmüş çiçekbeyazı bedenini hilesiyle hurdasıyla dişiyile duasıyla o lağım çukurunda iyice boğun ki dikkat edin behemotal boğuntuya getirip pörtleyip çıkmasını bir yerde karşınıza. Finiş işbitmiş! Artık sırf dünden kalan fadoğraf. Antik Agapemon çağının somon yanak Salmosalar'ı gibi bir kaba tıklısın, sislerin ardında yitip gitsin. Mademki adamımız öldü gitti, gülelim oynayalım, balıketini çiğneyelim yutalım.

22 Daha halen pineklerken, Bronto'nun sevildiği Brunto'ya meyledilen gece âlemlerimizde bile, balık kaynayan nehrin sazlıklarında gürleyenbalığı görmesek artık. *Hic cubat edilis. Apud libertinam parvulam.* Ya çaputa, paçavraya bürünmüş baldırı çıplak olsa hanım ya da şıkşıkıdım, para bassa gıcır gıcır veya cepkeni delik bir dilenci. Amanın elbette, şemsiyesinin altında, tepeden sırlı sırlı inerken narin bir beden, keçi gibi sekerek bade süzerek dans ederek giderken hepimiz, ışıltılı, narin Anna Rayni'yi severiz de harap olmuş, sıradan, küçük Anny Ruyni'den pek hazzetmeyiz, demeye getiririz. Yoh! Bronto dırdır eder, sonra uyur yoh horlar. Ben Edar'ın tepesinde de Şapel İzod uyuklar. Bahaneler yaratır tepesinde kellesi, ırakları mimler gözleriyle yarıp sisi. Howtkim? Eteği kile, bakır yeşili çayıra bulanmış, dört ayağı üstüne düşüp mih gibi çakılmış, hörgücünde, kızkardesisinin şalıyla bizim maggynin olan biten her şeyi gördüğü cephanelik duvarının oralarda. Bu güzellitifakin karşısında, Altmış hayalet tepesi her şey mübah tepesinin geçesinde! kalenin arkası, bom, tarabom, tarabom, pusuya yatanlar, ağırakan liffey, iskoçuklar ve bağırktan yatağı. Hani bulutlar geçip giderken, kızışmış jamey'in tümseküstü gördüğü kuşakışı keyifli manzara, Wallinstone milli müzesi ve yeşilimtırak bir mesafede de, waterloo misali cazibela hela ve iki bembeyaz köycük ve kulak kabartınca, çalı ardı kıkırdayarak teşhir edilen güzelliğler! Mütecavizlere müzören beleş. Galli ile Paddy Patkines, bir'er şilink uçlanın! Muhafız alayının çürüğe çıkmış hadımları, kışlarını koy-

maya bulurlar ampiri bir çekçek. Şifireli maymuncuk için de kapıcı hanım Kate'e ricacı olun. Bakışış.

Hadi buyurun ilham almaya müzeye. Girerken başapkağzınızı kollayın! İşte o'da Willingdone Müzesinde. İşte bu Purusya silahı. Bunlar da Fransız. Bakışış. Pu da Purusya payrağı, fincanı tabağı falcısı. Şu ise Purusya bayrağını haklayan kuruşun. Bu, Purusya bayrağını haklayan *Firtansızın* bineği. Salom sana Korsikağılı. Kargılar yabalar havaya! Bakışış. (Uygun adım! Güzel!) İşte bakın Lipolyom'un üç köşe şapkası. Bakışış. Diplomatşapkası. Beyaz atı Kopeğınag üstü Willingdone. İşte o kıyımın sırartırı Willingdone, bordolar içinde altın mahmuzlar macenta muhteşem pirinç kakma tahtayakkaplarıyla, şapkasının birinci sınıf hasırıyla magna kartadan el almış ozan ki ayağında mes, bacağına iç donu, baldırında tozluğu. İşte bakın koca beyaz bir at ki kabre ateş. Bakışış. Hendeğin kuytusunda boyne homurdanan üç şapkalı askeroğlan. Bu düşmanlarını yere serveren ingilis, şu yarayalayan skoç, şuradaki de avınanesesaldıran galli. İşte bu da yalvaran bey babasının başını vuroğlan. Tam Gawilgar bababulası. Bu ise ne hey'be ne batac, tatlı bir çocukcağız. Oturun aşıya yeter oturun! Akıl küpü amkafa Fitz Tomais. Kirli hela MacDyke. Ve kılıklıç O'Hurry. Hepsi de savaş zayisi. Bu Delian dağı. Bu Tivel Dağı, bu Tipsey Dağı, bu da Yüce Senjan Dağı. Bu da üç kırım askeroğlana sığınak olmayı uman sıradağlar güzergâhı. Bunlar da elyazması remil kitaplarından geliştirdikleri astrotejilerle Willingdone'a numaralar çekip de'onunu indiriveren ciniler. Ciniler elinde kumru gibi şakırken, saçına kuzgun gibi saldırırken, küçük Willingdone aldığı havadisle kalkık. Bu da büyük ustaların elinden çıkma, cinilerin kanadına karşı düşen Willingdone abidesi. Sekiskalibur beygircücü. Bakışış. Bu Belciğim'e sinsice süzülen filip pi postacı, Arsu Guynesin arpasuyu Boktan Cromwell'den. Pusu yiyen. Hasting, Willingdone'un kulağına su kaçırısın diye yollanan cinilerin ham yemişleri. Alsın o haberi de piskıçlar, Belciğimin göğtsüne sızısın. Sen esnemesen uyan! Sevkili Ortor. Fethediyoruz, basıldın! Küçük hamımınız nasallar? Sımısıkı sarılın. Dikkayt Frengiz Nap. Cini-

lerin, Willingdone'ı sinir etmek için kullandığı tiktaktikler bunlar. Hi hi hii! Ciniler askeroğlanları acinkurtta kıskanıp mahkemeye gönderiyor. Ve askeroğlanlar da delleniş, birikicik Willingdone'ı boykot ediyor. Ve küççük Willingdone yine kalkık. Bu, kutsal sözü kulağına fısıldayınca Willingdone'ın kafasını karıştıran, kalpaklı müjdeci Belcik. Bu alelacele koşturan ulak Willingdone'a gide-rimiş. Belciğimin oralarda böylesulak az görülür. Ah salaman ki semenderim! Ay ay ay! Kiraz dudaklı ciniler. İncirine çam dik-tim! Sahibnesine koduğum. Saykullarımla Willingdone. İlk şaka-sıydı bu Willingdone'ın, dişe diş. He he hee! Bu da benim Bel-ciğim, vik vik öten on iki fersahlık kauçuk çizmesiyle stamford meydanından cinilerin kampına yayan yol tepmekte. Siyah birayı iç etmek dururken guinefess alıp da bir yudum içmesiyle kafayı bulmuş. Rus gülləsi şunlar. Furansızın siperi. Bu da pırade birliğı. Top ağzına gelincik burunlu erat. Yüz gün nedametinden sonra. Yarasıyla kutsanmış. Taras Vedras! Blücher'den destek, süt gibi cinileri lekeler mi. Baldırı çıplak askeroğlanlar, kızıl çorap kuşan-mış. Ahanda bu da Corklu parçalayıcıların başında Willingdone, ateş emri veriyor. Tonnere'de gürleyin! (Şakalaban! Bas git!) Sü-variler, sel gibi piyadeler, iş üstünde denizciler, tertip seyyareler, banok'burun lağımcılar. Allahımeidayı aldım. Oarthuriz'i verdim, ben seni yendim! Willingdone ağıtı. Brom! Brom! Gümbür de bom! Cinilerin ağıtı. Gök delindi, göt göründü! Keçi soyundu, altından çıktı Finnkuzu, Tanrı'nın İngiltere'ye cezası! Cinilerin osterlitzden bankırhil yamaçlarına doğru akışına bakın. Çoluk ço-cuk çabuk çabuk usul usul usulcana Tiperary'ye. Çünkü yürekleri halen orda. Bakşışş. Teneke kutusunu bezlere dolamış, ah benim düşünceli Belciğim, teşekkürler, sivuple. Barış için üç papel uçla-nın! Bismark'ın geride bıraktığı maratonun neşesi cinilerde ısırık izi. Vurgun peşinde, uçkuruna asılmış, heykel gibi Willingdone'ı görmeleriyle kaçıştıran cinilere göre, her koyan kendi bacağından asılır, velhasili boşanmanın sesleri. Dişi domuzun rakip iki bacağı! Dalavera'dan kuru bizi ya'rab! Bu askeroğlanların en küçüğü, şeker hırsız, beyaz atlı Willingdone'ı Capeinhope'da gizlice din-

leyip, gammazlayan. Taşduvar Willingdone dediğin sehven koca anıt. Çalıkların ardında genç askeroğlanlar asılıp da ezber ediyor. Bu da Iena'da Willingdone'a kahkahayı basan sırtlan. Bu da katırın kıvılcımıyla savaştan dudakları hasta yoksul. Bu da yoksul oğlanla katırın arası Hindu Şiymar Şain. Bakışış. Bu da, Allah'ın belası savaş meydanından diplomatın üç köşeli şapkasının yarısını çekip alan ihtiyar Willingdone. Bu da bombayla altına sıçan Hindu. Bu da diplomatların şapkasının yarısını, beyaz atının kuyruğuna asan Willingdone. Bakışış. Bu da Willingdone'in son şakası. Vur, vur, vur! Bu da Willingdone'in aynı beyaz atı Culpahata, diplomatların kuyruğunda asılı yarım şapkasını, aşağılayayım diye Hindu denizcinin üstüne sallıyor. Ney, ney, ney! (Budala! Aptal!) Bu da Willingdone'a hoptaya zıplaya yalvaran, madarakafa denizci: Abokır! Kolla bizi Ya rab! Bu da ahır saman doğuşundan beri beyfendi Willingdone, kibritini lanet korsan Şimar Şin'e kızıştıran. Dik kafalı yalayıcı! Bu da, kaş yapayım derken göz çıkartan, büyük beyaz atın arkasında asılı, diplomatın şapkasının yarısını havaya uçuran denizci. Bah *şışt* (Alnınınçatı! Oyun bitti!) Kopenag'ın ni'hayeti can ehli. İşte o da müzeden çıkış. Çıkarken ayakaplarınızda dikkat.

Peh!

İçersi ne hoşıllıktı gel gör ki harabuz gibi can alıcı dışarı! Hiçliğimizle burda onun nerde aktığını biliyoruz amalaaddinin lambası hatrına ammanna kimseye söylemeyin. Bir ay bir de yel esen, nohut oda bakla sofa, artık günlü kandilevidir Howth. Aşağı-yukarlan, Yukarı Aşağıyukarlan. Ah, ay günüm ay. Ne makul hava! Yel vals ediyor dağ eteğinde ve patlamış tepeciğin kuytusunda (sıpanıza görünen elliye dört de benden, alın size LIV) toplanan tepeli kuş, biraz koşturan ki az çalışsan, azözgüç dürt de az beşey yakaran, altı üstü az fakir az yediğinden semiz az da tokuz on'dan kelli az yiye az içen az mızırđanan az bilen az yardım edip az gösteren tepelisis. Ayazlı savaş meydanında ozanların hakikatini arayan kadın! Yedi varsıl hengâmesi arasında boylu boyunca yatan İmparator, Lazar. Kılıcı bir yanda kafası öte yanda. Sükûtu hayale uğramış. Çifte kumrular kuzeydeki kayalıklara uçurtuluyor.